

Barcode - 2030020025047

Title - pisinigott'u

Subject - GENERALITIES

Author - raavu shriipaada

Language - Telugu

Pages - 57

Publication Year - 1927

Creator - Fast DLI Downloader

<https://github.com/cancerian0684/dli-downloader>

Barcode EAN.UCC-13

2 030020 025047

**UNIVERSAL
LIBRARY**

OU_204582

**UNIVERSAL
LIBRARY**

అభివృద్ధి గ్రంథమాల
రామకృష్ణ

ప్రహసన గుచ్ఛము
మూడో సంచిక

పి సి ని గొ ట్టు

శ్రీపాద కామేశ్వరరావు

వీసినిగొట్టు

వంగభాషలోని పునర్జన్మమునకు తెలుగు

గ్రంథకర్త:

శ్రీ పాదకామేశ్వరరావు

తమకు వస్తున్నకములు కావలసినను
చందా నారాయణ శెట్టి
వట్టివర్ అందుబుక్ సెల్లర్
జాండుమార్కెట్, శికింద్రాబాదు
అని వ్రాయవలెను.

ప్రకాశకుడు

చెఱకువాడ పేంకటరామయ్య

అభినవాంధ్ర గ్రంథమాలాకార్యాలయము

రాజమండ్రి

సర్వసామ్య }
సంకలితము }

1927

వెల 8 అణాలు

Printed by A. Lakshmana Swamy Naidu
at the Saraswathi Power Press,
RAJAHMUNDRY.

పీఠిక

ఒక జ్యోతిష్కుడు బ్రతికియుండగానే. వాని శవమును సమాధిచేసినట్లు డీఫో అనే ఆంగ్లకవి కథ కల్పించెను. దైవజ్ఞుడేమీ తోచక తాను బ్రతికియున్నట్లు సిద్ధాంతముచేయుమని పీడరును పెట్టినే కాని వారు తగిన ప్రమాణములు చూపలేక పోయినట్లు కథను ముగించెను.

దీని ననుసరించి కీర్తిశేషులయిన ద్విజేంద్రలాల్ రాయలు “పునరన్మ” మనే ప్రహసనము రచించెను. దానిని శ్రీయుత రూపనారాయణ పాండేయగారు హిందీభాషలోకి ~~తమకు~~ **ప్రస్తుతానికి** చేసినారు. దీనిని తెలిగించి మేమాండ్రలోకమునకు సమర్పిస్తున్నాము.

హిందీ గ్రంథరత్నాకర గ్రంథమాలవారి కనేక వందనములు.

రాజమండ్రి }
5-11-27 }

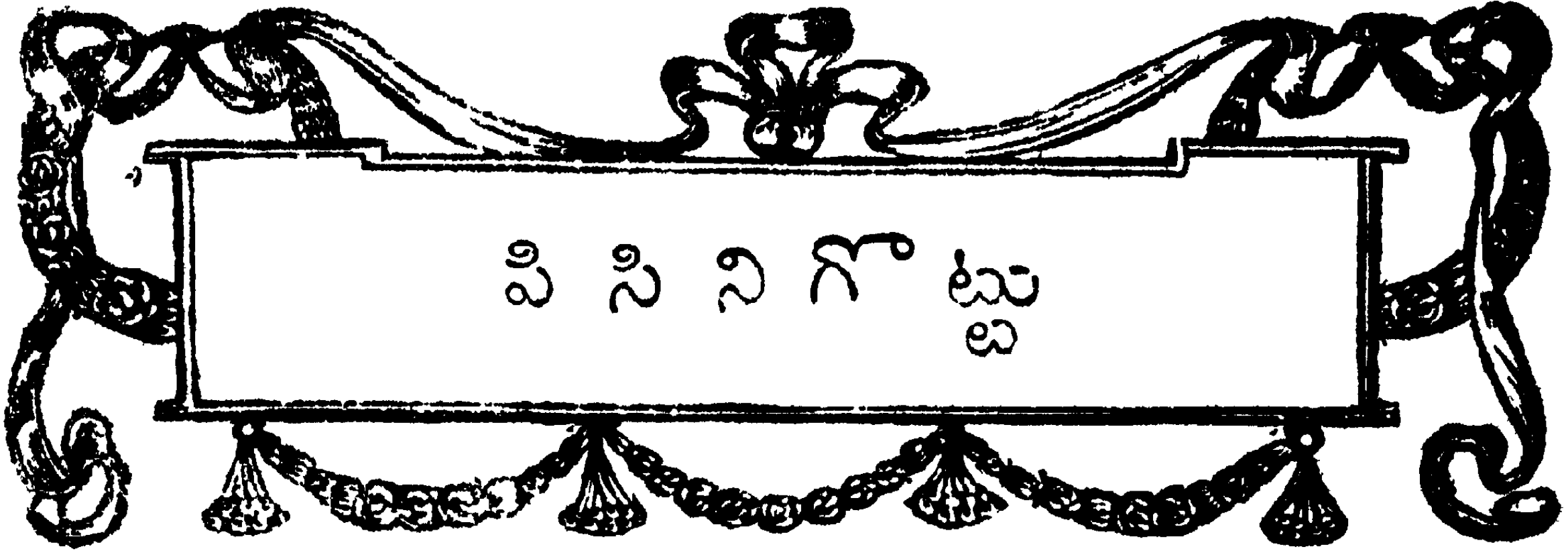
విధేయుడు
చెఱకువాడ వేంకటరామయ్య

పాత్రములు

ధనాల పోలిసెట్టి	గొప్ప ధనికుడు
వరాల వీరిసెట్టి	పోలిసెట్టి గావ
నందకుమారుడు	}	వీరిసెట్టి	మిత్రులు	
జగన్మోహనుడు				
రామచంద్రుడు				
సుందరము				
దుకాణదారులు	ఆరుగురు
చుట్టుప్రక్కల గృహస్థులు	ఐదుగురు
ఇతరులు	ఐదుగురు
పులయ్య	}	పోలిసెట్టి	పుత్రులు.	
సరయ్య				
విలాసపురుషులు	ఐదుగురు
పోలీసువారు—ఇనస్పెక్టరు, హెడ్డుకాన్స్టేబిలు, ఇతరజవానులు.				

స్త్రీలు.

1. సుశీల	పోలిసెట్టి భార్య
2. సరళ	కూతురు.

మొదటి అంకము

మొదటి రంగము

—:0:—

ధనాల పోలిశెట్టి యిల్లు-సామాను చెదరియుండును.

వీరి శెట్టియు సుశీలయు ప్రవేశింతురు.

వీరి—ఈవారే వైశాఖ శుద చవితి. ఇదివరకే అందరితో చెప్పి వుంచాను.

సుశీ—దీని కంతటికీ ఫల మేమవునా అని ఆలోచిస్తున్నాను.

వీరి—ఫలవా? ఇంకేమి కాకున్నా అతడి ప్రాణం నిలుస్తుంది. అతడి దగ్గర అప్పుచేసినవా శృందరూ అతన్ని చంపాలనుకోవడము నువ్వు విన్నావా? సమయం దొరకడవే తడవు. అంతా సిద్ధంచేశారు.

సుశీ—అన్నా, తెలియ కడుగుతాను. ఆయనవల్ల నేర వేరవీటి? వడ్డీకోసవే కదా అప్పివ్వడము?—వడ్డీ పుచ్చు కోక ఊరుకుంటారా?

వీరి—కూటికి గుడ్డికి చాలనివాళ్ల ఇల్లూవాకలీ అమ్మిం చడవా, వడ్డీవర్తకము? కాదు, కాదు. పట్టపగలు బుర్రలు బద్దలుగొట్టడ వను. ప్రొద్దున్నే వాడి పేరు తల్చుకుంటే ఆరోజు అన్నం దొరకదు. ఏదైనా పని చేసినప్పుడు వాడి మొఖం చూస్తే అది ధ్వంసవే కదా? ఎంతమందో వాడికి మృతి రాకపోయింది కదా అని రాత్రీ పగలూ ఘోషిస్తున్నారు. ఇదంతా సుఖ వనుకుంటావా?

సుశీ—నువ్వు వేసిన పతకం బాగావుంది. అవ్వా బువ్వా కూడా దొరుకుతాయి—గురి తప్పిపోదు కదా?

వీరి—తప్పడవే? పిచ్చి ముండాకొడుకు జోతిషం అంటే పడి చస్తాడు. వైశాఖ శుద్ధ చవితినాడు రెండురూపులకి వాడింట్లో పాము కరిచి చస్తాడని మారకం రాశారట జాతకంలో, అది వేదవాక్యం అనుకుంటున్నాడు.

సుశీ—ఇప్పు డాయ నేగి!

వీరి—గండం తప్పించుకున్నాడానికి కాబోలు గోదా రిలో మెడబంటి నీళ్ళలో నిట్టాడాడు, అలాగే తే తన యింట్లో మారకం తప్పతుంది కదా అని అతని ఊహ.

సుశీ—(నవ్వి) బాగు! బాగు!

వీరి—ఈవాళ మంచి గమ్మ త్తవుతుంది, చూస్తూండు.

సుశీ—నిజవేఁ, మంచి వినోదవేఁ. ఇంకా హాలేదే?

వీరి—వొస్తూవుంటా డీపాటి-మధ్యాహ్నం దాటిందిగా... సరేగాని-ను వ్వేవేఁవిఁ చెయ్యాలో యాది ఉందా?

సుశీ—అంతా జ్ఞాపకం వుంది.

వీరి—సరే-ఇక నింట్లోకి వెళ్ళు.

సుశీ—మంచి వినోదవేఁ! ఇంకాలస్య మేల? (వెళ్ళును)

వీరి—పోలిసెట్టి ముందు జన్మాన అఖండతపస్సు జేశాడు కాబోలు; లేకుంటే సార్థకనామధేయఅయిన ఈమె వంటి పెండ్లాము దొరుకుతుందా? ఈ దౌర్భాగ్యుడు దాచి పెట్టిన ద్రవ్యంలో వీణి పాతిపెట్టొచ్చు; అయినా ఆలికి కడుపు నిండా కూడు లేదు, ఒంటినిండా గుడ్డలేదు. పాపం అమాయి కురాలు గనక ఎప్పుడూ నవ్వుతునే ఉంటుంది... పిసినిగొట్టు పీనుగ కీవాళ బుద్ధి చెప్పాలి; విన్నవాళ్లంతా పట్టరాని నవ్వు తో పడి దొర్లాలి. పిసినిగొట్టులకి వీడు పెద్ద. వయసు తీరిన తర్వాతవీడికి పెళ్లా? ... అందులోనూ—వీడుకురూపి, పరమ మూర్ఖుడు; ఆమె చక్కని చుక్క—చదువుకొన్నది—నమి దాంపత్యము కదా! ... మూర్ఖుడు కాకపోతే జాతకమంటే పడి చస్తాడా! రానీరానీ.

(నందకుమారుడు మొదలగు నలుగురు మిత్రులు వత్తురు)

వీరి—వచ్చారా? వేళకే వచ్చారు—పోలిసెట్టి వస్తూ ఉంటాడు.

జగ—అంతా సిద్ధంగా వుందా?

వీరి—అహా! సర్వం సిద్ధమే—పోలిశెట్టి కొడుకులకి మాత్రం యింకా చెప్పలేదు. మూడు రోజులాయి వాళ్ళింటికి రానే లేదు. డబ్బు దండు గౌతుందని ఈ దుర్మార్గుడు వాళ్ళని బర్లో వెయ్యడు. ఇఖి వాళ్ళు పాడుగాక మరే వారెవరారు? వాళ్ళిది రెండుకూ కొరగారు.

జగ—అలాగనా?

వీరి—మనపని కడ్డులేదు. చెప్తే వినేవారే—ముసలి వాడెప్పుడు హారీ అంటాడా అని చూస్తున్నారు. తండ్రి చచ్చిన తర్వాత తనయు లేంచేస్తారో ఈ దరిద్రు డిప్పుడే చూడగలడు... అదిగో వస్తూ ఉన్నాడు. రామచంద్రం, పడుకో! పడుకో! బచ్చాడు, బచ్చాడు... (అతడు పండు కొనును)

వీరి—మీరందరూ మంచం చుట్టూ కూర్చోండి. (రామచంద్రునిపై గుడ్డ వేయును) ఇదిగో మీరందరు విచారంగా ఉన్నట్టు కూర్చోవాలి—రామచంద్రం, కదల కూడదు, మెదల కూడదు; శవం లాగు పడుకో... సైఁ ఆఁ!

అందరు—సైఁ సైఁ.

వీరి — ఇదుగో నేనుపోయి సరిగా సమయానికి వస్తాను. అందరూ ఏడుపు మొగ్గాలు వేయండి. (వెళ్ళును)

రెం డో రంగ ము

—(:0:)—

(పోలి శెట్టి వచ్చును)

పోలి—అమ్మయ్యా! ఇక ప్రాణానికి ఫర్వా లేదు. జాతకంలో మాటలు కూడా ఒక్కొక్కప్పుడు అబద్ధా లవుతూ ఉంటాయి. రెండు జావులకి సరిగ్గా ప్రాణం పోతుం దను కొన్నాను. ఆవేళ దాటింది—ఇక ఫర్వా లేదు.

జగ—అయ్యో! అయ్యో! పాపం పరలోకప్రాప్తి చెందాడు.

నంద—సరిగ్గా రెండు జాములకే—

సుంద—పా మెక్కడనుంచి వచ్చిందో?—కాటువేసి మాయం అయిపోయింది.

పోలి—ఎవరు చెప్పా చచ్చిపోయినారు?

జగ—ధాత రాసిన రాత—

నంద—నుదుటకా వ్రాసిన వ్రాలుకన్న గలదా నూరే క్లు చింతించినన్?

పోలి—ఎవరయ్యా చనిపోయినది?

నంద—పాపం కొడుకు లింకా రాలేదూ?

జగ—చాలాసేపు చూచాం.

సుంద—ఇంకాకనిపెట్టుకొందావారా, శవాన్ని మెల్లిగా స్మశానానికి చేరుద్దావారా? అక్కడికే రమ్మనొచ్చు వాళ్లని—

పోలి—ఎవరి శవా న్నయ్యా స్మశానంకి చేతుస్తారు?

జగ—అయ్యో! పోలిశెట్టి గారిది—

నంద—చివరికీ—

సుంద—కాలం చేశాడు.

పోలి—ఏవీటి! పోలిసెట్టి చచ్చిపోయినాడా? ఏ పోలి

శెట్టి?

జగ—ఏమి ఇల్లు! ఏవీ వాకలి!—

నంద—మొన్ననే గదా రెండో వివాహం అయింది.

అయ్యో ఎంత చక్కని చుక్క!

సుంద—అయ్యయ్యో! ఇంతలోనే కాలంమూడింది!

పోలి—నివరి కయ్యో కాలం మూడింది?

జగ—అయ్యో—ఈ యింటి యజమాని పోలిసెట్టికి—

పోలి—(కోపముతో) పోలిసెట్టి కెక్కడ కాలం

మూడింది? మీకు మతి పోయింది!

నంద—ఎందుకు మూడిందో మేవెరగం గాని కాలం

మూడిన మాట నిజం—ప్రాణం పోయింది.

అందరు—అయ్యో! అయ్యో! ఎంత పన్నెంది!

పోలి—మీ రలా గంటున్నారేవీ? నేను స్వయంగా

మీయెదుట ప్రత్యక్షంగా నిలబడుతూంటే.

జగ—అయ్యో! మీ రెవరండీ?

పోలి—నేనే పోలిశెట్టిని. కళ్ల గుపడవా?

నంద—ఏవీటి-ఏవీటి?

జగ—ఇది బాగా వుంది!

నంద—ఎవ రన్నా యా నువ్వు పోలిశెట్టి వనీ?

పోలి—మీకు పిచ్చెత్తినదా ఏవి? నేను పోలిశెట్టి వని మీకళ్లు చెప్పలేదూ?

జగ—అయ్యా! తమరు దయచేయండి. శోకసమయాన వేళాకోళం చెయ్యకూడదు. ఈపాటి తెలియదా?

నంద—గవల్ల గంగమ్మ ప్రసాదం పుచ్చుకొన్నా గా ఏవి?

జగ—లేక జ్ఞానపత్రి సేవించారా?

సుంద—ఇక్కడనుంచి పోవయ్యా!

పోలి—అన్నా! ప్రమాదం సంభవించిందే! మీకం దరికీ వెర్రెత్తినదా ఏవి? నేనే పోలిశెట్టిని—మీ క్కనబడ లేదూ?

జగ—అలాగా? ఏదీ చూతాం రంజోయి!

(అనేక విధముల పరీక్షచేసి)

నంద—అయ్యా! చూడ్డానికి శెట్టి పోలికలు కొన్న న్నాయి!

సుంద—వేషం సరిగ్గానే వుంది!

జగ—చాలా బాగా వుంది!

పోలి—వేష వేవిటి?

జగ—బాగానే అవిరింది; కాని ముక్కుమాత్రం సరిపోలేదు.

పోలి—సరిగ్గా లేదేం? బాగా చూడు.

నంద—రంగు మట్టుకు బాగానే సరిపెట్టావు.

పోలి—సరిపెట్టడ వేవిటి నీ మొఖం.

సుంద—సిలక కూడా ఉంచావే? వాహ్వా! వాహ్వా!

జగ—ముక్కులో తేడా లేకపోలేదు,

నంద—నిజవే సుమా! ఈ ముక్కు—

పోలి—ముక్కు కేవీ?

జగ—ఏమీ లేదు—సరిగ్గా అమరలేదు.

నంద—అబ్బే! లేదు లేదు.

సుంద—అప్పుచుక్కొన్న వాళ్ళని బుట్టలో వేయ
లేవులే.

పోలి—అయితే నేను పోలిశెట్టిని కానంటారా ఏవీ?

జగ—అన్నా! నీ సాహసానికి సంతసించ వలసిందే—

అతని మాటలు కూడా నీకు పట్టుబడి నట్లుంది?

నంద—సరిగ్గా—ఆ మాటలే—తేడాలేదు.

సుంద—పోలిక తప్పలేదు సుమా.

జగ—శా బాస్... అతని రెంజో భార్య...

జగ—బాగా చదువుకున్నదీ—తెలివై నదీ—

నంద—పడుచుదీ—

పోలి—పడుచుదో, ముసలిదో నీ కెందు కాగోల

అదీ నా భార్య, నీ భార్యకాడే?

అందరు—(నవ్వుదురు)

జగ—ఋణస్థులను బుట్టలో వెయ్యడవే కాక ఇం

పెద్ద ఆలోచన చేశావే!

నంద—భార్యను కూడా చేజిక్కించుకోవాలనుకొన్నావా?

సుంద—అబ్బో! మంచి యెత్తే.

పోలి—మీరూ—ఎవరు రా? మీరు.

(ఋణస్థులు వత్తురు)

1 దుకా—ఏమయ్యా! పోలిశెట్టిగాను పరంపదంకి వేంచేశారా?

జగ—ఔనండి—ఇదుగో శవాన్ని శ్మశానికి తీసుకొని పోతాం.

2 దుకా—ఇతడేనా అతడు?

3 దుకా—శెట్టి వేషం వేసినాయన ఇతగాడేనా?

పోలి—వేషం వేసుకొని వచ్చానేవి?

సుంద—ఔను—ఇతనే నండి.

4 దుకా—ఇతనెవడో గజదొంగ లాగున్నాడు.

పోలి—గజదొంగా! నా యిట్లోంచి పొండి.

5 దుకా—నువ్వు ముందర నడూ.

పోలి—ఈయిల్లు నాది.

2 దుకా—అబ్బో! మమ్మల్ని బుట్టలో వేయడానికా వచ్చావు? నూకన్ను కప్పలేవు, తెలిశిందా?

4 దుకా—నీకొక టోలీ యివ్వమూ.

పోలి—దానా చేస్తే అంతా యివ్వక తప్పదూ.

3 దుకా—దావా చేస్తావేం? అబ్బా! ఏవి గుండె
దిట్టం?

5 దుకా—నిన్నిప్పుడు పోలీసువాళ్ళ కప్పగిస్తాను
చూడు.

3 దుకా—పిలువురా ఇనస్పెక్టరు గార్ని—

4 దుకా—ఇదుగో నీగుట్టు బైట పెడతాం చూడు.

2 దుకా—వెళ్ళరా! పోలీసు వాళ్ళని తీసుకొనిరా!

(1 దుకా—వెళ్ళును)

జగ—సుందరం, శవాన్ని పట్టుకొని నడుద్దాం, ఎంత
నేపు కనిపెట్టు కోవడం?

సుంద—ఎత్తం డెత్తండి-(ఎత్తి) గోవిందా, గోవింద—

పోలి—వీ శ్మశానవాన్ని తీసుకో పోతున్నారు? పోలి

శెట్టిదా? ఏతే నే నెవణ్ణి?

2 దుకా—దగాఖోర్!

పోలి—ఇదుగో, మాటలు మాత్రం సరిగ్గారానీ-తిట్టే

ఒప్పుకొనేవాణ్ణి కాను, చెప్తున్నాను.

3 దుకా—వేషం మాత్రం సరిపెట్టావులే.

పోలి—మంచిపని చేశాను. నువ్వెవడ వడగడానికి?

4 దుకా—తన్ను రా-గాడిదె కొడుకునీ—

పోలి—ఇదుగో-మాటలు మాత్రం తిన్నగా రానీ

అబ్బాయి.

అంద—నో రూసుకో!

(అందరు తన్నుదురు.)

పోలి—అయ్యో! అమ్మయ్యో! ఎవరండో పోలి
సోదా! వీరయ్య! వీరయ్య! (పోలిశెట్టి కూతురు, రెండో
వైపునుండి వీరిశెట్టియు వత్తురు.)

వీరి—ఏవి! ఏవి! ఏవీటి గోల? ఈ గొల్లంతూ?

పోలి—వొచ్చావూ! బావా చూడు, వీళ్ళంతా నన్ను
కుళ్ళ బాడుస్తున్నారు.

అంద—నోరు మూయి.

వీరి—సంగ తేవిటి? చెప్పరేవి?

2 దుకా—ఏవీ లేదండీ. పోలిశెట్టేమో కాలం
చేశాడు.

3 దుకా—ఆమాట వినే మే మొచ్చాము.

4 దుకా—నుధ్య ఈపాజీ పోలిశెట్టి వేషము వేసు
కొని ఎక్కణ్ణుంచో ఉట్టి పడ్డాడు.

పోలి—అయ్యో—నేనే పోలిశెట్టి—

అందరు—నోర్మాయి.

వీరి—ఆహా! గోల చేస్తా వెందుకయ్యా? నేనంతా
పైసలు చేస్తాను ఊరుకో—పోలిశెట్టి కాలంచేశాడా?

2 దుకా—ఔనండ య్యా.

వీరి—ఆమాట నేను వినలేదే?—ఆలాగు జరిగుండదే?

పోలి—చూడండయ్యా... నేను బ్రతికుంటే—

అంద—నోర్మాయి—

వీరి—అనేవిఁ టాగందరగోళం—పోలిశేట్టి నిజంగా
చనిపోయినట్టు మీ రెరుగుదురా?

3 దుకా—ఔనండీ—ఇప్పు డిప్పుడే—మీరు క్షణంలో
వస్తారనగా అతని శవాన్ని స్మశానానికి తీసుకొనిపోయినారు.

వీరి—ఎప్పుడూ?

4 దుకా—ఇవాళ రెండు ఝాములకండీ.

వీరి—ఎందుచేత మరణించాడు?

2 దుకా—పాము కరిచీ—

వీరి—పట్టపగలు, మట్టమధ్యాహ్నం పాము కరవడ
వేవిటి? ఇది అసంగతం.

పోలి—చూశావా; బావా—ఎంత దుర్మార్గనో,
నేను బతికుండగానే...

అంద—నోర్పుయి.

వీరి—రెండుఝాములకి పాము కరవడ వేవిటి?
మనిషి చావడ వేవిటి? నే న్నమ్మను.

2 దుకా—ఆలాగు జాతకంలో వుంటే నమ్మకపోవడ
వేవిటి? “నుదుటన్ వ్రాసిన వ్రాసుకన్న గలదా నూరేళ్ళు
చింతించినన్” అన్నాడు. ఆలాగు మృత్యువని అతని నొసట
రాసిఉంటే తప్పుతుందా?

వీరి—ఏదీ? జాతకం తెప్పించి చూదాం. అమ్మా
నువ్వెళ్ళి మీనాన్న జాతకం తీసుకొనా. (సరళ పోవున.)
ఏమయ్యా? జాతకంలో రాశున్నదా?—నీ వెరుగుదువా?

4 దుకా—ఆహా! నేనెరుగుదు.

3 దుకా—మేమంతా అబద్ధ వాడుతున్నావనేనా మీ ఊహ?

పోలి—నేను బతికుంటేనే!

వీరి—అయ్యా, ఉండండి-జాతకం చూస్తే సంశయమే వుండదు.

పోలి—అన్నా! గట్టిచిక్కే వొచ్చిందే. బావా, నువ్వుకూడా నన్ను పోల్చుకో లేదూ?

వీరి—అడావిడి చేయకయ్యా! అదుగో జాతకం చూతాం.

(సరళ తెచ్చి యిచ్చును.)

ఎక్కడయ్యా రాశుందీ?

4 దుకా—చూపనా?... ఇదుగో చూడండి-వైశాఖ శుద్ధ చవితినాడు పగలు, రెండుజాములకి పాముకాటుచేత మృతీ-ఇదుగో స్పష్టముగా నున్నాది. కేతు దశాంతరం అవగానే పాముకరిచి ప్రాణములు పోతాయి. (చూపును.)

వీరి—సరే. మీమాట నిజవే. అమ్మా-దీన్ని తీసుకొపో (ఆమె పోగా ఆలోచించి చూచి మీసం త్రిప్పుచూ) నిజవే. మారకం రాశిన మాట నిజవే.

పోలి—కాని, బావా! నువ్వు నన్ను పోల్చలేదోయి? చూడూ.

వీరి—(తల ఆడించి) ఊహ. కేసు పాడయింది.

(జగన్నోహనుడు వచ్చును)

జగ—అయ్యా! శెట్టిగారు మరణించినట్లు డాక్టరుగారి సర్టిఫికేటు కూడా వుంది. ఇదిగో చూడండి. మీ కనుమానం పోతుంది.

వీరి—ఏవీటి? డాక్టరుగారి సర్టిఫికేటు! ఏదీ చూతాం.

జగ—అబద్ధ మనుకున్నారా? ఇదిగో—శెట్టిగారి మరణం గురించి I certify that Poli Setti is defunct. He is as dead as door nail — సంశయచ్ఛేదం అయిందా?

పోలి—అయ్యో! బాబో! ఇదేవీటి ఘోరం?

వీరి—అయ్యా! మీ కేసు రానురాను పాడయి పోతుంది-ఇక నిల్చేటట్లు లేదండోయి.

పోలి—ఎందుచేతా?

వీరి—ఇదుగో జాతకం, అదుగో డాక్టరు సర్టిఫికేటు.

వీరి—ఇంకా మరో నిదర్శనం వుంది. మేవంద రవూఁ శెట్టిగారి శవాన్ని శ్మశానంకి తీసుకొని పోవడం చూశాము.

వీరి—మీరంతా చూశారా?

అంద—అహా! అందరం చూశామండి.

వీరి—~~మీ~~ కేసు ఏవిధంగానైనా నిలబడే టట్టు లేదు.

పోలి—బ్రతికున్న నామాట నమ్మరేం ప్రార్థనం, బావా!

వీరి—ఇంతైన తర్వాత పోలిశెట్టి బతికున్నా—
ఆమాట నమ్మడానికి వీలులేదు.

పోలి—వీరయ్యబావా! నువ్వు నన్ను పోల్చుకో
లేదోయి?

వీరి—అయ్యా! ఇంకే వఱన గలను. ప్రపంచములో
అక్కడక్కడ మనిషిని పోలి మనిషి వుండడం కద్దు-కలవలవా
ళ్ళుండొచ్చు. పోలిశెట్టిగారి తండ్రికి కవలపిల్ల లున్నట్టు నిదర్శన
వేయింతు. అతన్నెవ్వరూ అడిగి వుండలేదు. మరి ఇప్పు
డడగడం అసంభవం కదా, ఏవంటే ఆత డిప్పుడు స్వర్గంలో
వున్నాడు.

పోలి—నేను చెప్పుతూ ఉండగా ఇంకా నిదర్శనా
లెందుకయ్యా నిప్పుల్లోకి?

వీరి—మీమాట నమ్మడ వెలా? మీ రెవరో ఇంకా
తీర్పుకాందే-ఇదేకదా ఇప్పుడు వాదంలో పడ్డాది. ఒక వేళ
మీరే పోలిశెట్టిగారని నేం చెప్తా ననుకోండి-దానికి మీరే
వినిదర్శనం చూపించ గలరు? మీరు చెప్పినంతమాత్రాన
అది prove కాదు. పై సాక్ష్యం ఉండాలి.

పోలి—ఎటువంటి సాక్ష్యం? సాక్ష్యం ఎందుకయ్యా!
మనిషంత మనిషిని మానులాగ ఎదురుగా నిలబడున్నానే-
ఇంకా వేరేసాక్షు లెందుకూ?

వీరి—ఇంతమంది ఘరానా మనుష్యులు మీరు పోలి
శెట్టి గారు కారంటున్నారే-మీరొక్కరే అవునంటున్నారూ

మీకు వేరే సాక్ష్యం లేదంటున్నారూ-ఇందేది నిజవో తేల
డాని కేవుండి-పదుగు రాడుమాట సాటియై ధరజెల్లు.

1 దుకా—లా సాక్ష్యంమీదేగా నిల్చేది. పదుగు
రాడుమాట పాటియై ధర జెల్లు, ఒక్క డాడుమాట యొక్క
దెందూ!

2 దుకా—ఒక్క డాడుమాట ఎక్క దెందూ
అన్నాడూ, చూశారా?

పోలి—మీరంతా ప్రమాణంచేసి చెప్తారా?

అంద—భేష్గా—మాకేం భయం—కళ్లతో చూ
చిందే గా—

1 దుకా—(అతనిని తిరుగచూచి) ఊహయా—మీరు
పోలిశెట్టి కారు.

2 దుకా—అవసరం కూడా కారన్నమాట-దేవుడే
సాక్షి.

3 దుకా—పోలిశెట్టి రూపే వేరయ్యా—నీది వేషం.

4 దుకా—అతని పొమ్మంతా అంకించుకుందా వని
మంచివత్తై త్తావు కాని—

5 దుకా—నీకొక దమ్మిడి యివ్వఁ

పోలి—దావా చేస్తాను—ఎలా గివ్వరో చూతాం.

వీరి—కోర్టులో నీదావా పట్టేవారెవరు?—వీళ్ళంద
రూ పోలిశెట్టి దగ్గర అప్పు పుచ్చుకున్నారు—మీరు పోలిశెట్టి
కారు—ఎవంటే నిదర్శనం లేదు—సాక్షులులేరు. ఏలా ప్రూవ్
కావడం?

పోలి—నేను నిదర్శనం చూపుతాను. సాక్ష్యం తెస్తాను.

వీరి—ఏవి చూపినా, ఏవి తెచ్చినా కార్యంలేదు. ఏవండీ, ఇతను పోలిశెట్టి కాడని మీరందరూ సాక్ష్యంపలుకుతారా?

అంద—నిస్సంశయంగా—అందు కాక్షేపణేవి? డంకా మీ దెబ్బ కొట్టి చెప్తాం.

వీరి—ఇక నువ్వేం చేసినీ యేం లాభ వయ్యా?

(పోలిశెట్టి తెల్లమొగము వేయును.)

అయ్యా—నాకు కొంచం లా తెలుసును—నేనూ వకీల్నే. మీమేలు కోరి చెప్తున్నాను. ఏనండీ— ఇలాంటి పని ఎప్పుడూ చెయ్యబోకండి. చేస్తే జైలుకి వెళ్ళవలసి వస్తుంది.

పోలి—అయ్యో బాబో! జైలుకే?

వీరి—ఆహా! వేషం వేసుకొని అందరినీ మోసం చేయడానికి మరొక నునిషినని న్యవహరించడం గొప్ప నేరం. దీన్ని Imposure — false pretension — అంటారు—ఆ నేరానికి నాలుగేళ్ళు కఠినశిక్ష అని penal code లో వుంది.

పోలి—అయ్యో బాబో! నాల్గేళ్ళే శిక్ష? కఠిన వరక వే?

వీరి—మిమ్మల్ని నే నెరక్కపోయినా, మీయెడల స్నేహభావం దాల్చి సలహా యిస్తున్నాను—మరిగెరిగి అపాయకరవైన పనిలో అడుగు పెట్టకండి—నామూట విసంధి. మీ

మేలు కోరి చెప్తున్నాను, మీరు పోలిశెట్టి గారని కోర్టులో prove చెయ్యలేరు—ప్రతివాడును పక్షం బలంగా వున్నది.

పోలి—ఎందుచేత?

వీరి—ఇదుగో మీ జాతకం మీ కేసంతా పాడు చేసింది. జాతకం అబద్ధం అంటారా? మీరే చెప్పండి—

పోలి—(తల యూచి) జాతకం తప్పు కాదండీ!

వీరి—అందుపై ని డాక్టరు సరిటిపిక్కలు, దాని ప్రకారం చచ్చినవాళ్ళు మరి బతకరు. బతికినవాళ్ళని అతి సులభంగా అది చంపగలను. కనుక నేను చెప్పేది వినండి— మీరు పోలిశెట్టిగారనే విషయం సందేహాస్పద వైచింది. దాన్ని నిర్ధారణ చేతావంటే మీకు నాట్యం లేదు. ఇక అది తీర్మానం కావడం అసంభవము.

పోలి—నీకూ సందేహావేనా బావా?

వీరి—మీరే ఆలోచించి చూడండి—మీకు మాత్రం సంశయం కలగడం లేదా? ఇవతల జాతకం, అవతల డాక్టరు సర్టిఫికెటు పదియిందిఘు గానాసాక్షులు.

పోలి—డాక్టరు గారూ—నిజంగా—నేను—చచ్చిపోయినా ననే వ్రాశినారా!

వీరి—మీకు సందేహ వెందుకూ? ఇదుగో చూడండి.

పోలి—(చూచి) ఔను—రాశిన మాట నిజవే! ఇం గ్గీఘు నాకు గాదు—వీళ్ళమాట కాదంటే ఏ మఫాయం వచ్చునో?

వీరి—ఇదీగాక మీ కళ్లవదుటనే శెట్టిగారి శవాన్ని శ్మశానానికి తీసుకోవెళ్ళారు కదా, ఇప్పుడేనా మీరు శెట్టి గారన్న మాట మీకు సందేహంగా తోచలేదా? ఏవంటారు చెప్పండి?

పోలి—శవాన్ని—తీసుకొని— వెళ్ళినమాట—సత్యవేఁ.
(తల పట్టుకొని) నాతలతిరుగుతున్నది.(కన్నలుమూయును.)

అంద—అయ్యా! చూడండి—సాపం కోడై కూశింది. వీడికి మతి పోతున్నది. అన్యాయానికి ఒడిగట్టే ప్రాయశ్చి త్తం తప్పదూ.

వీరి—అవు నవును—నేరగాళ్ళ కిలా, క్కావడం సహ జవేఁ. (వార్తాపత్రిక చదువుతూ నందకుమారుడు వచ్చును)

వీరి—ఏవీటి! శెట్టిగారి మరణం పత్రికల్లో కూడా పడ్డాదీ?

నంద—చి త్తం—ఇదుగో—వినండి....

వీరి—అచ్చ ఊరాల లోనే?

నంద—చి త్తం.

వీరి—(చూచి) అయ్యా—మీ Case Hopless అయి పోయింది.

(పోలి శెట్టి కూలబడును.)

అయ్యా! మీ రీసాటి ఎవరింటికి వారు దయ చెయ్యండి. నేను పోయి పోలి శెట్టిగారి ఆ స్తంతా జాగ్రత్తచేసి నీకు వేయించాలి.

పోలి—నీళ్ళే? పిల్లలకి మొనార్టీ తీరలేదూ, ఎవ రాస్తాని చూస్తారు?

వీరి—ఏవీ! పోలి శెట్టిగారి భార్య—ఇప్పుడు నేనే ఒప్పించుకోవాలి—నే నేమి చేయగలను? మీ రివ్వవలసిన బాకీసామ్ముకి వడ్డీ యివ్వనక్కరలేదు, ఇదేనాసాయము.

పోలి—ఏమీ? వడ్డీ వదిలీయడవే? అయ్యో (నోరు నొక్కుకొనును.)

అండరు—వీరి శెట్టిగారికి జే! వారికి భగవంతు డాయు రారోగ్య ధన కనక వస్తు వాహనము లిచ్చుగాక! (పోవు దురు)

పోలి—వడ్డీ మానడ వెందుకూ?

వీరి—వడ్డీ పుచ్చుకో నక్కరలేను—శెట్టిగారు చాలా ధన వాఁజ్జించి వెళ్లారు స్వర్గానికి.

పోలి—స్వర్గానికి వెళ్లారూ? వీరయ్య బావా—నేను చావలేదోయి—నీతోడు! చచ్చిపోలేదు—ఇదుగో ప్రమాణం చేస్తాను, నీ నెత్తిమీద చెయ్యిపెట్టి—చూడు మరీ—

వీరి—న న్నేం చెయ్యమన్నావు? లాప్రకారం నువ్వు బ్రతికున్నట్లు నిర్ణయం కాండే! దృష్టాంతం లేదు—సాక్ష్యం లేదు... (వెళ్లును)

మూ డో రం గ ము

—(:0:)—

(చుట్టుప్రక్కల గృహస్థులు వత్తురు.)

1 గృహ—మంచి పనైంది.

2 గృహ—పెద్దముప్పు తప్పింది.

3 గృహ—ఎంతసొమ్ము కూడ బెట్టాడు ! కడుపునిండా కూడు ఎన్నడూ తేదుగదా !

4 గృహ—ఇప్పుడు ఇంకో పదిమంది హాయిగా తింటారు.

5 గృహ—పిసినారి పీనుగులు సొమ్మిలాగే పోతుంది.

పోలి—వినగా వినగా నేను బ్రహ్మకున్నానా, తేక చచ్చానా అనే సందేహం నాకే కలుగుతున్నది. ఏవండోయి!

1 గృహ—వీ డెవడు ?

పోలి—నేనూ...

2 గృహ—దయ్యవార ? భుతవార ? చెప్పవేమి ?

పోలి—పోలి...

3 గృహ—అరే—చచ్చి—

పోలి—పోలిసెట్టిని !

4 గృహ—పోలిసెట్టి చచ్చాడు—

పోలి—లేదు లేదు—ఇంకాచావలేదు. ఇక్కడుంటేనే!

5 గృహ—పోరా! పీనుగా!

పోలి—నేను పోవాలేం?—ఇది నాయిల్లు—పలుగాకు
ల్లారా, మీరే పొండి.

1 గృహ—వీ డెవడురా!

2 గృహ—మే వెందుకు పోతారా?

3 గృహ—ఎందుకు పోవాలా?

4 గృహ—మూటాడవేం?

5 గృహ—చావు! పీనుగా!

పోలి—బాగుంది! బాగుంది!

1 గృహ—పిసినిగొట్టు చచ్చాను—మంచి పనైందిరా
(కూర్చుండును)

2 గృహ—ప్రజలంతా బ్రతికారురా—(కూర్చుండును)

3 గృహ—కొడుకు లిద్దర్నీ కడుపునిండా కూడు దొరి
కిందిరా (డిటో)

4 గృహ—కూతురు పని కీచుకీచే—(చతికిలబడును)

5 గృహ—ముసలోడ్కి నరకవేఁ గతి—(డిటో)

పోలి—(తనలో) కూలబడ్డారా? పోలిసెట్టి! తల్ల
డిలకు! నీ బ్రతుకే తెల్లవార వచ్చింది—రక్షించుకున్నావా
బ్రతికావు—లేకుంటే చచ్చా వన్నమాటే—(పైకి) ఒరే క్రూరు
లారా? కూళ్లారా! పొండి. పొండి. సరే వుండండి. సరే
ఉండండి. (వెళ్లి కర్రతెచ్చి) పోతారా, లేకుంటే ఈ కర్రతో
బుర్రలు బద్దలు గొట్టనా?

1 గృహ—వహ్వ! వహ్వ! మంచి వాలకవే!
 పోలి—పోండి.

2 గృహ—కొద్దానా ఏవీటి ?

పోలి—కొద్దానా : కొట్టి చూస్తానా? (కర్తవ్యతి)

తెండి !

3 గృహ—ఏదీ కొట్టాచూస్తావు. (ఇటికలు, రాళ్లు
 పట్టుకొందురు)

పోలి—అయ్యో బాబో! (వెనుకకు నేగును.)

4 గృహ—పీనుగా! నువ్వే పో! లేకుంటే నెత్తి చిత్తగ్గా
 డతాం.

పోలి—(భయపడి) వద్దు—వద్దు—నేనే పోతాను.

5 గృహ—పోకపోతే చూశావా చీపురూ?

పోలి—అయ్యో బాబో! (కొట్టితలొక దారినిపోవుదురు)

(సరళ ప్రవేశించును)

సర—అయ్యా! అయ్యా! అమ్మే డుస్తున్నది.

పోలి—ఎందు కేడుస్తున్నావే ?

సర—ఏమో! నే నెరగను.

[తెరలో]

అయ్యా! మారాజా! వంటయింది, వాదిలేశి ఎక్క
 డికెళ్లావు? మారాజా! ఊ! వూ! వూ!

పోలి—బాగుంది—నా పెళ్లాం చూడా నేను చచ్చిపో
 యినా ననే ఏడుస్తున్నది—దీ న్నెలా గూరుకో పెట్టనూ? ఓసే

పిల్లలతల్లీ! ఓసే ఇంటినానా! నేను బతికున్నా—ఇలా రా—
బద్దు బద్దు—నేనే వస్తున్నాను—అమ్మా—సదే— (ఆమెవెళ్లును)

(పోలిసెట్టి బావచురుదులు వత్తురు)

1 బావ—పట్టుకో, పదరా, పద!

పోలి—ఇ రేవీటి?

2 బావ—కూలోన్ని పిలవగా!

3 బావ—కూలీ! కూలీ! (వెళ్లును)

పోలి—కూలో ల్లెంకుకూ? సామానంతా ఇంట్లో
నుండి బయటకు వస్తున్నారేవీ?

2 బావ—తీసుకో పోతాం.

పోలి—ఎక్కడికి?

1 బావ—ఎక్కడికా? ను రెక్కడిక? మాయింటికి!

పోలి—ఎంకుకూ? నా సామాను మియింటికి చేరు
స్తున్నారేవీ?

2 బావ—నీ సామానా?

పోలి—అవును—నాదికాక ఇంకెవరిది? మీదాయిది?

1 బావ—అన్నా! ఇదుగో కూలీ లొచ్చారు.

(మూడవ వాడు కూలీలను తెచ్చును)

2 బావ—ఎత్తండి—ముందీ ఇంపెట్టె ఎత్తండి.

(వారట్టుచేయబోవ)

పోలి—ఎవడా ఎత్తువాడు? (ముందుకు వచ్చును)

1 బావ—నోరుముయి! (తన్నడానికి సిద్ధపడుదురు)

పోలి.—వీరయ్య బావా! వీరయ్యబావా! (పోవును)
(ఉన్నవారందరు ఒకరిని చూచి యొకరు నవ్వుకొందురు)

1 బావ—వీరిసెట్టిని తీసుకొస్తాడు కామొలుసు?

2 బావ—(కూలీలతో) త్వరగా ఎత్తరేవి?

3 బావ—వేగం! వేగం.

(వీరిసెట్టి పోలిసెట్టియు వత్తురు.)

పోలి.—వీరయ్యబావా! చూశావా యీఉపద్రం?—

వీరి—వీవఁచూ! ఈ యింట్లోని సామా నెక్కడికి
పట్టుకొని పోతున్నారు?

1 బావ—పట్టుకో పోకే? ఇవన్నీ మాచెల్లెలివి.

2 బావ—చూచెల్లి మాదగ్గి రుంటుంది.

3 బావ—మొగుడు పోతే యిక్కడ దాని కెవరు
దిక్కు?

పోలి—చూస్తున్నావా? ఈ అన్యాయం—బావా!
నేను బతికుండగానే వీళ్ళింత జబర్దస్తీ చేస్తున్నారు. నా ఆస్తీ
పోయింది. పెళ్ళామూ పోయింది. ఇఖి నేనెందుకూ బతకడం?

వీ—అయ్యా! ఆగండి. పోలిశెట్టి భార్య ఎక్కడికీ
వెళ్ళదట, ఇక్కడే వుండి తిరిగి వివాహం చేసుకొంటుందట.

పోలి—(నోరునొక్కుకొని) అవ్ అవ్—నాపెళ్ళాం
నేను చచ్చా ననుకొని ఇంకొకణ్ణి నాకల్లెదట పెళ్ళాదు
తుందా? ఎంత ఘోరం! ఏవిఁ విడ్డూరం! ఏంబావా?
నాపెళ్ళాంకి మళ్ళీ పెళ్ళి చేస్తావా?

వీరి—పెళ్ళాంపోతే నేను పెళ్ళాడుతూ వుంటే మొగుడు పోతే ఆవె పెళ్ళాడ కూడదూ? అదీగాక-నువ్వు పోలిసెట్టి వనడానికీ ఆవె నీపెళ్ళా వనడానికీ సాక్ష్యం లేదే?

పోలి—నరిపోయింది-అది నా పెళ్ళాం కాకపోతే నీ పెళ్ళావా?

వీరి—నన్ను పెళ్ళాడితే నాపెళ్ళావే అవుతుంది. నాకు పెళ్ళాం కావాలి, ఆవెకి మొగుడు కావాలి... (ఇతరు లతో) మీరు మీయిళ్ళకు పొండి. పోలిసెట్టిభార్య యిష్టం-ఈ సామా నావిడ ఏంచేసుకొంటుందో-అందాకా దీనికి నేను పూచీపడతాను.

బావలు—ఇదేవిట టయ్యో!

వీరి—మీరు పెంకితనం చెయ్యకండి. నేనూ వకేల్ని. ముందూ వెనకూ చూసి మాట్లాడండి. ఇళ్ళకి పొండి.

బావలు—మేం పోవుం.

వీరి—దావా చేసి మీమీ ఆస్తులు వేలం వేయిస్తాను. ఘట్టి సాక్ష్యం తెచ్చి మిమ్మల్ని మట్టిలో పాతేస్తాను-జాగ్రత్త!

బావ—బాబో! ప్లీడ్ రెంత్ కైనా సానులు-ఎవ రెలా పోతే మనకేం పదండిరా! (పోవుదురు)

వీరి—అయ్యా! నువ్వు కూడా దయచేయి, ఈయిల్లు నాది; పోలిసెట్టి స్వర్గానికి వెళ్ళినాడు.

పోలి—అబద్దం-నేను చాఫలేందే! నేనే పోలిశెట్టిని.

వీరి—ఎన్నిమాట్లు చెప్పుమంటా నయ్యా:- ఇది
 ణోర్లులో తీర్పు కావాలి—నీకు సాక్ష్యం లేదు—సాక్ష్యం
 తేగల్గితే ఇదివరకే తెచ్చుందువు.

పోలి—సాక్ష్యం లేకేం? నాపెళ్ళాం సాక్ష్యం పలుకు
 తుంది.

వీరి—అదీ మంచిమాట-నీపెళ్ళాన్ని పిలువు మరీ.

పోలి—వింటున్నావా ఈమాటలు? 'ఓసీ పిల్లలతల్లీ!
 ఇంటిదానా! ఒకమా టిలా రా! నాడబ్బా పోతున్నాది,
 ప్రాణం పోతుంది, ఇక బైటికి రా! (ఏడ్చుచూ సుశీల
 వచ్చును)

సుశీ—

దిక్కే నిలేకుండ-మారాజా, నే-

నొక్కదానైనాను-మారాజా

ఇల్లు పిల్లలు సొమ్ము-మారాజా, మ-

మ్మోవరు పోషించేరు-మారాజా

తోవేంచూపారు-మారాజా, మాకు-

తెన్నేంజూపారు-మారాజా

ఎవరికాడికి పోను-మారాజా, మ-

మ్మోవరు చూస్తారెంక-మారాజా

కంటకగుపడ రేవి-మారాజా, మీరు-

గంజైన తాగరా-మారాజా

సంత యెడ్చినగాని-మారాజా, మీకు

సుంతైనదయరాద-మారాజా
 పైవోళ్ళపాదాల-మారాజా, మమ్ము-
 పడుమనీ పోయార-మారాజా!

పోలి—లేదే! పైవోళ్ళ పాదాలపైని పడవొద్దే!
 అయ్యో! 'ఎంచక్కని పెళ్ళామురా నాయనా-వంచదార
 చిలక-చెరుకుపానకం!

సుశీల—వంట చేసుకొని-ఇంట నే కూకుంటే

గంటకొస్తానని-కంటబడవేవీఁ ||వంట||

పప్పుపాయసము-పచ్చడూరగాయ

కుప్ప తెప్పలుగాను-కూడుకూరగాయ ||వంట||

నీవు లేకుంటేను-నీరు నోటికిపోదు

నీవు తినకపోతే-నేను తినగలనాయీ ||వంట||

పోలి—వంట చేశావా? పద ఇద్దరం తిందాం-
 అహోహా! భాగ్యవంతు నాదీ భాగ్యం-నాభార్య మహాలక్ష్మి-
 సందేహ వేవీఁ?

సుశీ—

కూడెవరు పెడతారు-మారాజా నాకు

గుడ్డెవరు పెడతారు ||మా||

నగలు చేయించవా-మారాజా నీ

నగుమోము జూపవా ||మా||

పోలి—ఏడవకే! ఏడవకే! ఊరుకో! ఊరుకో!

(చేయి పట్టుకొనును)

సుశీ—బాబో! ఇదెవరు?

పోలి—నీ పెనివిఁ ట్టు - పోలి శెట్టి నీ! నీ భర్తను-నీ ప్రాణేశ్వరుణ్ణి - నీ నాదుణ్ణి - పోలి శెట్టినే - కొంచెం కన్నెత్తి చూడూ! అయ్యో!

సుశీ—(ముసుగు తీసి చూసి) అయ్యో! బాబో!

(మూర్ఛ పోవును)

పోలి—ఇదేవిటిరా బాబూ! యుడుసుకుందా ఏమిటి?

వీరి—ఓరీ పాజీ! ఎవడవురా? ఘరానా మనిషి భార్యా కరము బట్టినావు? పళ్ళుడగొడతాను, పో అవతలకి-

పోలి—అయ్యో! ఇది నా పెళ్ళాము బావా-నేనేం తప్పు చేయలేదు.

వీరి—ఈవెఁ నీభార్య అంటున్నావా?

పోలి—ఔనయ్యా! నీతోడు-ఇది నా పెళ్ళావేఁ.

వీరి—నీకు మతిపోయిందా ఏవిఁ? నీ టక్కరివేషాలు నాగిరావు.

పోలి—ఈవెఁ నాభార్య! దైవం తోడూ-దాన్నే అడుగు.

(సుశీల లేచును)

సుశీల—నూరాజు లేకుంటే మరేవిఁ బతుకూ?

వీరి—పతివ్రతా! నీవు ధన్యురాలవు.

సుశీల—నేనబలనూ. సరళనూ, విహ్వలను—

వీరి—ఔ నానాను!

సుశీల—దురదృష్టంచేత దుఃఖంలో మురిగి దురపిల్లు
చున్నాను.

వీరి—ఓహోహోహో!

సుశీల—నేనొంటిగా ఎటుండగలను? నాకు దిక్కె
వరు?

వీరి—సుశీలా, సువదనా, వీరిసెట్టి కంఠంలో ప్రాణా
లుండ నీకు దిక్కు లేకేమి?

పోలి—అయ్యో! అయ్యో! వీరిసెట్టి! నా కొంప
తీస్తున్నావే. నేను బతికివుండగా నాపెళ్ళానికి నువ్వా దిక్క
వుతావు?

సుశీ—నా దౌర్భాగ్యమున పతిలేని దాననైతిని.
అయ్యో! ఏమి గతి?

వీరి—నాదౌర్భాగ్యమున సతిలేని వాడనైతిని
నాకేం గతి?

సుశీ—నా మనసు—

వీరి—బూత్తిగా—

పోలి—చెడిపోయింది. అది నే నెరుగుదును. కాని—

వీరి—(సుశీలతో) ఇక నింటిలోనికి పొమ్ము. నేను
పెళ్ళియత్నము చేయడానికి వెళ్లెదను. (ఆమె వెళ్ళును)

పోలి—ఒకవైపు పోలిసెట్టి దినవారాలూ, ఇంకో
వైపు అతని భార్య పెళ్ళిప్రయత్నాలూ? అయ్యో దేవుడా,
కలికాల విలాంటిదే.

వీరి—ఏదీ కర్ర? ఇదుగో! (కర్ర తెచ్చును)

పోలి—కర్రెందుకోయి? బావా!

వీరి—ముం దాడదాన్ని చేత చిక్కించుకొనవాలి-
ఆవె దగ్గర 5000 రూపాయల నగలు కొంత నగదూ
వున్నాయి.

పోలి—ఇదిగో. నువ్వు నాచెల్లెలు పెనివిటివి, వకీ
లువి, అట్టివాడవు నేను బ్రతికియుండగానే నాభార్యను పెండ్లా
డతావా! బావా! అది నీకు చెల్లెలు కాదోయి! ఇంత
ఘోరవా?

వీరి—ఘోరవేవి? నాబావ చనిపోయినాడు. అం
తతో ఆవావి సరి. వితంతువును పెళ్ళాడానికి నా కభ్యంతరం
లేదూ, ఎందుకు నే నావెను పెళ్ళాడరాదూ?

పోలి—అవ్-నా పెళ్ళాముని నువ్వు పెళ్ళాడతావా?

వీరి—నీపెళ్ళా వేవి టయ్యా! ఆమెకు పతిలేడని
ఆమె చెప్పినది నీవు వినలేదూ?

పోలి—అయ్యో దేవుడా! ఇక నాకేంకతి? (ఏడ్చును)

వీరి—ఇదుగో-నిన్ను చూస్తే నాకూ ఏడ్పు వస్తూంది-
నువ్వు పోలిసెట్టివే అవుదువు గాక-సాక్ష్యం లేదాయె-లా
ప్రకారం నువ్వు prove చెయ్యలేవు. నన్నేవి చెయ్య
మన్నావు? నువ్వే చెప్పు.

పోలి—ఏంచెప్పనూ, పెళ్ళావే పోల్చుకోలేదు.
నేను-నిజంగా-చచ్చిపోయినానా? లేక బతికున్నానా? ఇది

గొప్ప సందేహం. తుపానులతో నిండిన సంసారసాగరమం దలి కెరటములలో కొట్టుకొని పోతున్నానా? లేక ఆడు కొంటున్నానా? ఉద్దండగండక శార్దులకుంభీనసపూరితమైన ఘోరాటపుల నీరంధ్రనిబిడాంధకారంలో నున్నానా? పాట పాడుతున్నానా?—చిటిక వేసి చూస్తాను. చప్పు డవు తున్నా దే. తల ఆడించి చూస్తాను. ఆడుతున్నది—ఏవిటో? అంతా అయోమయంగా ఉన్నది. ఇది చావో బ్రతుకో తెలియదు-ఇది జీవన్మరణ పులాకము-ఏమి ప్రార్థనమురా దైవమా! ఇట్టి సంకటం ప్రాప్తిస్తుందని కలలోనైన తలప లేదు. ఇదిగో నాసన్నిహిత జ్ఞాతులు వస్తున్నారు-పొంచుండి వీ శ్శేమిచేస్తారో కనిపెట్టాను.

(పెద్దచప్పుడు చేస్తూ వారు వత్తురు)

1 జాతి—అయ్యా! కూర్చోండి. (కూరుచుండును.)

2 జాతి—మనసార ఆనందితాము. (,,)

3 జాతి—ముసలాడి కిన్నాళ్ళకి కాలం చెల్లింది. (,,)

4 జాతి—నాకు చాలా సంతోషం, పీడ వదిలింది. (,,)

5 జాతి—పిల్లికి పిడికెడు పెట్టలేదే... ఏమి జన్మం

కదా! (కూరుచుండును.)

1 జాతి—పిసినిగొట్టులో పిసినిగొట్టు.

3 జాతి—చావన్నది లేకుండా ఉట్టి కట్టుకొని

ఊగుదాం అనుకొన్నాడు సుమా?

2 జాతి—మెట్టుకి పోలిపెట్టినీ కూడా మృత్యు దేవత

మింగగలిగిం దన్న మాటే.

4 జాతి—బాగా చెప్పావు... హహహహ.

పోలి—వీళ్ళందరూ సంతోషనముద్రంలో ముని

గున్నారు.

2 జా—శని విరగడైనది.

పోలి—నాకూమతి పోతూన్నది. ఏమీతోచడంలేదు.

3 జా—Will లో మన కేమేనాఇమ్మని రాశాడా?

పోలి—ఎవ్వరికీ రాయలేదు.

4 జా—వెంటాచిల్లిగవ్వైనా తీసుకొని పోయడా?

పోలి—పెట్టె తీసుకో పోలేకపోయాను గాని తాళం

చెవి నాదగ్గి రే ఉన్నది-ఆపెట్టె తియ్యడం మీచేతకాదు.

2 జా—ఇంకో జన్మంలో వీడి తలబద్ద తాతుందిరా.

పోలి—మీకు యిప్పుడే బద్దలుచెయ్యాలనుంది

కాబోలు!

3 జా—ఇంతసొత్తు గడించాడూ, ఒంటినిండా

గూడ్డా? కడుపునిండా కూడా? చూశారా వాడి రాత!

పోలి—బాబో-ఇకముం దలాగు చెయ్యను. ప్రతి

రోజూ వడ్రాసోపేతంగా భోంచేసి వెలుగల వస్త్రాలు కట్టాను.

దేహి అన్నవాడికి నోటితో కాకుండా చేత్తో లేదంటాను.

బుద్ధొచ్చింది నాయనా-లెంప లేసుకుంటాను.

4 జా—వాడిసుపుత్తులు ఆ స్త్రీని త్వరలో కాజేస్తారులే.

పోలి—వాళ్ళకి చిక్కనిస్తానా?

రెండో అంకము

మొదటి రంగము

(పోలిసెట్టి కొడుకులు వత్తురు.)

పుల్లయ్య—ఆ స్తిలో సగం నాది.

సరయ్య—నీకోదమ్మిడి చెందదు, అయ్య ఉయిల్లో
అంతా నాపేర రాశాడు.

పోలి—రాశానా? ఆ? లేదే? నా కలాయాది లేదు.

పు—ఆఉయిలు సృష్టించినది, నేను సాక్ష్యం చూ
పిస్తాను.

స—అది చెల్లదు-

పు—నీఉయిలూ చెల్లదు.

స—నేను జాకెన్ని వకాల్తీయిస్తాను.

పు—నేను నార్టాన్నిస్తాను.

స—నే నిందులో పదివేలైనా ఖర్చుపెట్టాను.

పు—నేను యాభై వేలు పెడతాను.

స—నువ్వు పుండాఖోరుని.

పు—నువ్వు దగాఖోరువి.

స—నువ్వు గాదెకింద పందికొక్కువి.

పు—నువ్వు బురదలో మట్టగిడసవు.

స—నా యింట్లోనుంచి పో-

పు—నీయిల్లా! నీఅబ్బ గడించిందా?నాది కాదా?

స—పో బైటికి.

పు—నోరూసుకో

స—ఏదీ కర్ర.

పు—ఇదుగో కత్తి-

2 జ్ఞా—ఊరికే యెందుకయ్యా వాదించుకుంటారు? నేడు ఉత్సవం చేసుకోవలసిన రోజు-మీతండ్రి చచ్చాడు, ఇక మీరు హాయిగా ఉండొచ్చు-అడ్డుపెట్టేవారు లేరు.

3 జ్ఞా—కడుపునిండా కూడే లేదు, కాట్లాడ్డానికి శక్త లాగొచ్చిందిరా మీకు?

4 జ్ఞా—ఒరేయి ఇటుపైని కడుపునిండా తిని హాయిగా ఆనందించండిరా-పోట్లాడకండి.

1 జ్ఞా—ఆడుతూ పాడుతూ కాలక్షేపం చెయ్యండి.

2 జ్ఞా—శెట్టిమీద పాటు కూర్చానురా.

3 జ్ఞా—ఎప్పుడురోయి? ఏదీ పాడు-

2 జ్ఞా—ఇప్పుడే. అందరం పాడాం-

చచ్చాడురా - గురుడ - చచ్చాడురా
పోలిసెటీ - నేడు - చచ్చాడురా.

పోలి—ఇం కూరుకోలేను.

అందరు—పోలిసెట్టి - నేడు - చచ్చాడురా.

పోలి—చావలేదుర - సెట్టి - చావలేదుర మీ
ప్రాణాలు తీయంగ - బ్రతికియున్నాడూ.

వుల్ల—ఉండుండు-ఎవడురా వీడు?

సర—ఎవడవురా నువ్వు?

పోలి—మీకందరికీ వింతగా నుండొచ్చు-కాని పోలి
సెట్టి...ఇంకా చావలేదు, ప్రాణాలతో యిప్పుడు మీ
యెదట నిలబడ్డాడనే నా నమ్మకం.

వు—ఏవిఁ తేవిఁటి?

స— సరిగ్గా చెప్పు?

జాతులు—ఎవడవురా? మాపాటంతా పాడుచేశావు-
నడూ ఇక్కణ్ణుంచి- ఎవడవురా?

పోలి—వీళ్లిద్దరి తండ్రినేను.

జాతులు—తండ్రివా? హి- హి- హీ- నీమాట
నమ్మడ మెలాగా? వాళ్ల తండ్రివి ను వ్వన్నట్టు నిదర్శనం ఏదీ?

పోలి—ప్రతిదానికీ ప్రమాణం కావాలా? అయ్య
లారా!వినండి—నేను ఒకరి తండ్రినని ఎవడూ నిదర్శనం
చూపలేదు- వాడి మాతే నమ్మాలి.

జాతులు—అది మేం నమ్మం- పో పో- నువ్వు వాళ్ల
తండ్రివి కావు.

పోలి—నేను ఎక్కడికి పోతాను? నాయిల్లిది.

1. జాతి—మాకేం తెలుసు? నవ్వు పోలిసెట్టివెతే
వలకాటాకి పో- అత డక్క దుండాలి.

పోలి—అయ్యో- ఇద్దరుకొడుకులూ పోల్చుకోలేదు-
మాటేనా ఆడలేదు- కలికాలప్పిల్ల లిలాంటి వాళ్లే.

జాతు—ఏవిఁ టాలోచిస్తావు? బంగు కలిపిన పాలు
తాగుతావా? కొంచెం పుచ్చుకో.

పోలి— బతికున్నవాణ్ణి పాలెందు కొదలాలి?
(వెళ్ళుదురు).

రెండో రంగము

—(:0:)—

జాతులు—ఆటక తెయ్యు వత్తురు-

1 జాతి—ఆట మేరీ గాహార్ జాన్-

2 జాతి—రా- రా- కళ్ళతో అద్దుకొని నెత్తిమీ
దెత్తుకుంటాను.— పాట—

3 జా—ప్రేమరసమును ముద్దచేసి- ప్రేయసీ నీకిత్తునా?
నీవువలచిన వలవకున్నా-నిన్ను నే పోనిత్తునా.

పోలి—వాహ్వా- వీరంతా గీతకవు లోయి—కానీండి-
మీ ప్రేమగీతాలు-

గాహ—తెల్లకలువల తేటనిగ్గుల-తీరుగల తాటాకుపై
నల్లకలువల మసిని లేఖ- నల్లిబిల్లిగ వ్రాసి నే ప్రేమ॥

పోలి—తెలుపో- నలుపో- నేను పోలిసెట్టినే-

(అందరు గాహార్ తో కూడా ఆడుతూ పాడుదురు,

పోలిసెట్టి నిమాచేత పడిపోవును.)

జాతి—అరే—రే—జాన్— నీ పాట విని పిసినారి వీను
గైనాడు.

పోలి—(పండుకొని) ఆరే— నోర్మాయి— నేను ధనాల
పోలిశెట్టినా? కానా?—కానూ? కాకుంటే ఎవణి? వాడి
తమ్ముణి? అన్నా, పోలిశెట్టి! రా! వచ్చావా?

(వీరిసెట్టి పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు, హెడ్ కనిస్టేబు-

వీరిసెట్టి మిత్రులును వత్తురు.)

వీరి—ఇదుగో ఒచ్చాను—

జాతు— అయ్యోబాబో! పోలీస్ స్టాండ్ రోయి! పరు
గెత్తు (పోవుదురు.)

పోలి — (నమస్కరించి) ఇనస్పేటుగారూ! దణ్ణాలు!

వీరి—ఇదుగో పోలిసెట్టివేషం వేసుకో వచ్చినామన
ఇతడే! తనవద్ద అప్పుచ్చుకొన్న వాళ్ల కళ్లలో దుమ్మువేయ
డానికిలా చేశాడు.

ఇన—ఏవయ్యా! నీవు పోలిశెట్టివే అంటావా ఇంకా?

పోలి—అవు నండయ్యా!

ఇన—పట్టుకోండి వీడిని (అట్లు చేయుదురు).

పోలి—అయ్యా— నేనూ—

ఇన—ధనాల పోలిశెట్టివి కదా?

పోలి—(వడకుచు) అయ్యా— నేను కానండి—

ఇన—కాకపోతే అతనిలాగే వేషం వేసుకున్నా వెందుకు?

పోలి—అయ్యా—

ఇన—అబద్ధమాడక నిజము చెప్పు.

పోలి—నేనింకా మాటాడందే నామాట అబద్ధం అంటున్నారూ!

ఇన—నువ్వు చెప్పేది అబద్ధవని నే నెఱుగుదును.

పోలి—పోలీసువారూ సర్వశక్తులని, వా రేం చేయ దలచినారో అది చేయగలరని నేను విన్నాను, కాని వారు సర్వజ్ఞులని యిప్పుడు చూశాను- ప్రత్యక్షంగా.

ఇన—అయితే దాచక నిజం చెప్పు- ను వ్వెవడవు?
(దుడ్డుచూపి ఝుళిపించును.)

పోలి—అయ్యా! మీ రీదుడ్డు చూపించి నట్టాయినా దీని మహిమచేత మాటచెప్పవలసిన వాళ్లు నిజం మర్చి పోతారు. నా మాటా అంతే. నేనేం చెప్తే మీకు యిష్టమో చెప్పండి- అలాగే చెప్తారు- నన్ను కొట్టకండి.

ఇన—(కర్రచూపి)- “నేను ధనాల పోలిసెట్టిని కాను” అను.

పోలి—కొట్టకండి బాబూ! నేను పోలిసెట్టిని కాను.

ఇన—అలాగయితే ఎవడవు?

పోలి—అలాగయితే ఎవడవు?

ఇన— ఇవాబు చెప్పు-

పోలి—నేను ధనాల పోలి శెట్టి—

ఇన—తమ్ముడవా?

పోలి—ఆఁ ఆఁ తమ్ముణ్ణే!

ఇన—అలాగై తే పోలిసెట్టి వేషం ఎందుకు వేశావు?

పోలి—అయ్యా—

ఇన—నిజం చెప్పు- ఇంత సరిగ్గా వేషం వేశావే?

పోలి—మేము కవల పిల్లల వండ్లి—

ఇన—చప్ - నోరు మూసుకో—

పోలి—(నోరు మూసుకొనును).

ఇన—(వీరిసెట్టిని చూపి) ఇత డెవను?

పోలి—మొకట పోలిసెట్టి చెల్లెలు మొగుడు—ఇప్పుడు

పోలిసెట్టి పెళ్లాం పెనిమిటి.

ఇన—ఇది నిజవేనా?

పోలి—నే నెప్పుడూ అసత్య మాడనండీ!

ఇన—వీడి చెవులు నులిపి ముక్కు నేలరాయండి-

పోలి—ఇనస్పెక్టరు గారండీ! ఎందుకండీ అలా

గంటారు?

ఇన—ఊరుకో- చెవి నులపండి.

పోలి—మీరొద్దండి నేనే నులుపు కుంటాను.

ఇన—నేను ఎన్నటికీ ధనాల పోలి శెట్టిని కాను అను-

పోలి—అంతే అయింది- ఇప్పుడు నే నంటునేవి?

వీరి—Barred by limitation-లిమిటేషన్ దాటింది-

ఇన—మంచిది. చెవు 'లోదిలీ'

వీరి—(ఇన॥ తో) అయ్యా! లోనికి వచ్చి కొంచెం ఫలహారం చెయ్యమని నా మనవి.

పోలి—వీరయ్యబావా కాదు. తమ్ముడూ! ఇదివరకు నాకు భార్య, ఇప్పుడు నావితంతు వైన సుశీలను ఇనస్పెక్టరుగారికి చూపించు.

ఇన—నోరు మూసుకోక ఇంకా వేల్తున్నావా? (కర్ర చూపును.)

పోలి—లేదండీ, లేదండీ

(పోలిశెట్టి తప్ప తక్కినవారు పోవుదురు.)

పోలి—చివరకి పోలీసువారి లట్టా లా ప్రకారం నేను ధనాలపోలిశెట్టిని కానని నిశ్చయం అయింది. దెబ్బకి దెయ్యం కూడా దడుస్తూంటే కోమటిబిడ్డ కూలబడడా?— కాదు కాదు—నేను చచ్చానన్న మాట నిజం. అది అబద్ధం కాదు—ఇప్పుడు తిగి పుట్టానన్న మాట. ఇది నా వున రన్నమే! పాత పోలిశెట్టి ప్రాణాలు పోయినాయి. నేను కొత్త శెట్టిని. వాడి తీరులూ వాడి తిప్పలూ, వాడి ఊహలూ వేరు. నా తీరూ నా ఊహలూ వేరు. చచ్చిన తర్వాత నాకు జరగవలసిన తంతంతా బతికుండగానే ప్రత్యక్షమయింది. బీదవాళ్లని పొడుచుకొని తిని, ఎన్నో అబద్ధాలు, అన్యాయాలు, మోసాలు, దగాలు— వీటి మూలంగా ఆర్జించిన ధనవంతా యిలాంటివాళ్లు తగలబెట్టడానికేనా? ఇక

చాలు- కూడబెట్టిన ధనవేఁ కుల్లిపోతూన్నది- నేను పోలి
 శెట్టినని తీర్పు ఎవరేనా చేసి నాయిల్లు, నాసొమ్ము, నాపెళ్లాం
 పిల్లల్ని నాకిప్పించి నట్టయితే వారికిన్నీ అలాగు నాక్ష్యం
 ఇచ్చిన వాళ్లకీ అన్నవస్త్రాలకి లోపం లేకుండా సొమ్మిచ్చి-
 నేనూ నాకుటుంబమూ సామంతుల్లాగు భోగము అనుభవించే
 టట్లు ఏర్పాటు చేస్తాను- ఆలాగు నిశ్చిత వైనదాకా, నా
 సొమ్ము పరులపాలే. ఒకవేళ నేను prove చెయ్యలేకపోతే
 అడవుల్లోకి పోయి, పునర్జన్మం లేకుండా తపస్సు చేస్తాను.

 మూడో రంగము.

 (సుశీల వీరిసెట్టితో వచ్చును).

సుశీ—ఏవిఁ టాలోచిస్తున్నారు? రండి లోపలికి—
 పోలి—ఇదేవిటి? (వీరిసెట్టికి చేతులు జోడించి) మహా
 శయా! నమస్కారము. (భార్యతో) ఏవిఁ సెలవు?

వీరి—పోలిసెట్టి బావా!

పోలి—పోలిసెట్టివడు?

వీరి—నువ్వే!

పోలి—ఎవ రంటాడు? మీ రందరూ కూడి తీర్పు
 చెప్పారుగా నేను పోలిశెట్టినని కానని— ఇప్పుడు మాత్రం
 పోలిసెట్టి నెలా గాతాను? కాజాలను- కాను- అసంభవం-
 సాక్ష్యం లేదే? నేను పోలిసెట్టినని కాను.

సుశీ—కోప్పడకండి- నా ప్రాణనాధులు మీరే.
 పోలి—అ దేలాగూ? ఇప్పుడే కదా పోలీసువారి
 యదుట ప్రమాణం చేయించి నాచేత చెప్పించి మీరందరూ
 తీర్పుచెప్పారు నేను సెట్టిని కానని. జాతకం ఒకటి, డాక్టరు
 సర్ టిఫికెటు రెండూ, న్యూస్ పేపరు మూడూ, అన్నిటికన్నా
 గట్టి ప్రమాణం పోలీసువారి లట్టా- ఇన్నీ విరుద్ధసాక్ష్యం
 యిస్తూవుంటే నన్ను ప్రాణనాథా అని పిలుస్తావే? నేను
 శెట్టినికాను- నా జోలికీ రాకు-

సుశీ—మీరే నా ప్రాణనాధులు-

పోలి—అలాగా? నీ ప్రాతివ్రత్యంకి చాలా సంత

సించాను.

సుశీ—మీ రూరికే కోప్పడుతూ రెండుకూ?

పోలి—ఔను- నాకు కోపవే, నా మనసంతా చెడి
 పోయింది- నన్నాయాస పెట్టకు- నే నేఅడివికో పోతాను-

సుశీ—అలాగై తే- మీవెంటా నేనూ వస్తాను.

పోలి—నేను యోగి నౌతాను.

సుశీ—నేను యోగిని నౌతాను.

పోలి—ఘోరమైన తపస్సుచేసి పునర్జన్మమున నాకు
 పెళ్లి చేసుకోవడమే అవసరం లేకుండేలాగూ, ఒకవేళ
 చేసుకోవలసివస్తే నిన్ను పెళ్లాడకుండేలాగున్నూ వరము
 కోరుకుంటాను.

సుశీ—నేనుకూడా తపస్సుచేసి మీరే నాకు భర్త

కాపాలని వరం కోరుకుంటాను.

పోలి—నీకు నామీద యిష్టం వుంటే కదా!

నుశీ—సరిపోయింది, ఇష్టం లేకపోవడ వేవీ?

(వీరిసెట్టి తల ఊచును).

పోలి—తల ఊచుతున్నావా? ఇంకేదో పితలాటకం నా ప్రాణంమీదికి తేవాలని చూస్తున్నావా? ఇదుగో— చూడు- ఇది నాపెళ్లాం- (ఆమెచేతిని పట్టుకొనును.)

వీరి—ఇదా నీబెంగ ?

పోలి—బెంగా? ఇది నాపెళ్లాం కాదని నాక్ష్యం తేవాలని చూస్తున్నావా? జాతకం తియ్యా- నర్తిఫికెటు పుట్టిం చూ- వార్తాపత్రికల్లో ప్రచురించు నాయనా-

వీరి—నరే, నా భార్య న్నికీస్తాను, పుచ్చుకో.

పోలి—అబ్బబ్బ! ఏమి దయ!

వీరి—అయ్యా! బావగారూ, ఇండువల్ల మీకేవైనా బుద్ధి వొచ్చినదా, లేదా?

పోలి—బావా, బాగా బుద్ధివచ్చింది. ఇది నాకు పున రన్నమే.

వీరి—అలాగే తే మీ భార్యారూ పిల్లల్ని పెట్టు కొని హాయిగా సుఖపించండి- నాకు సెలవు—పోవును.

సమాప్తము.

